

Fonts informació vàndals

- **Dió Cassi**, *Història romana* (s. III)
- **Dexip**, *Skythica* (fragments) (s. III)
- **Història Augusta** (s. IV)
 - *Biografies emperadors romans*
- **Jordanes**, *Història dels gots* (s. VI)
 - Historiador romà d'Orient
- **Pròsper d'Aquitània** (s. V)
 - Deixeble Sant Agustí
 - *Epitoma Chronicon*
 - *Victor de Vita*

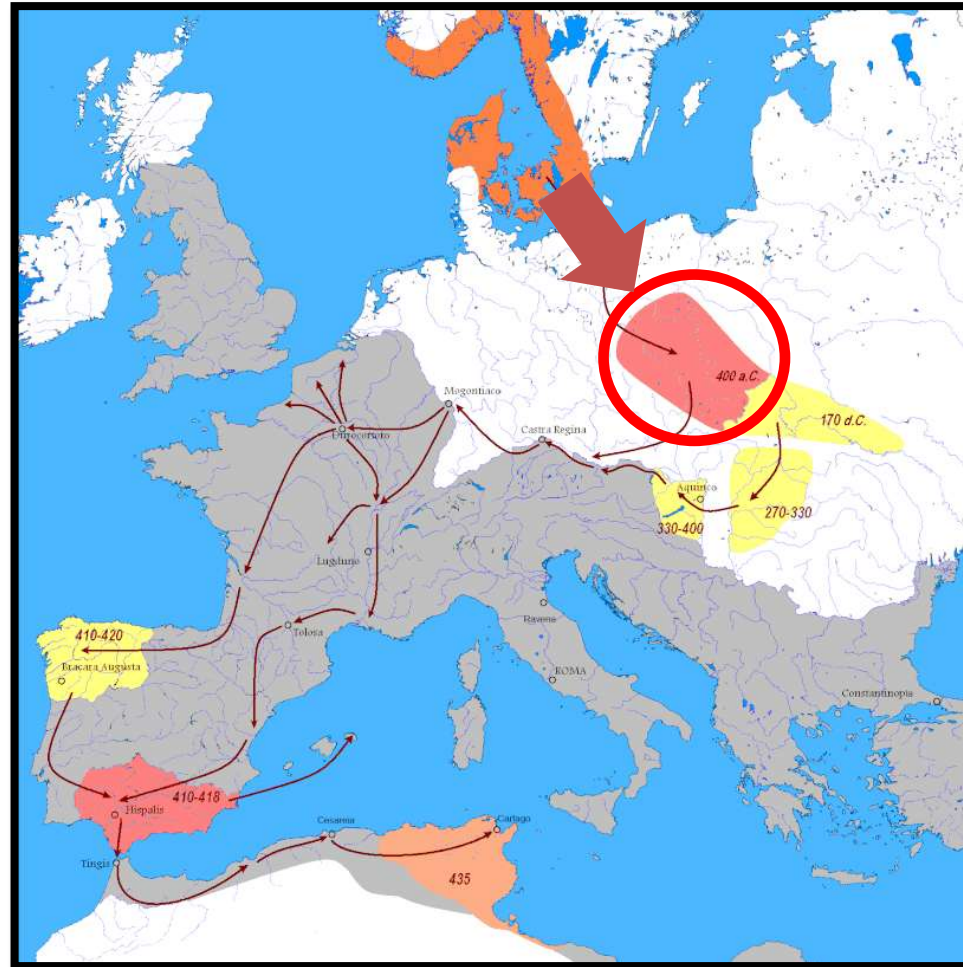
Origen vàndals

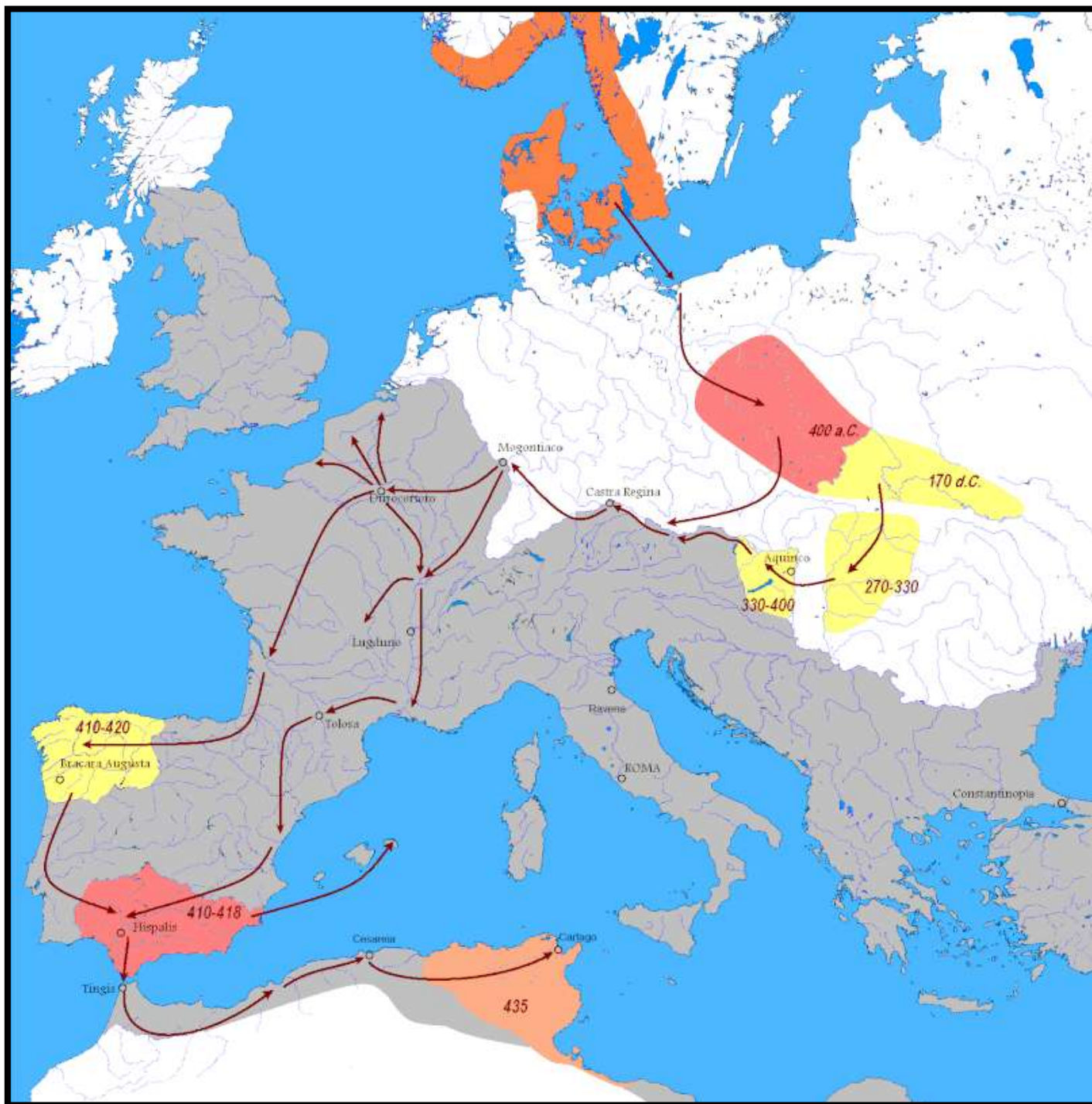
- Vàndals, **poble germànic oriental**
- **Informació origen vàndals**
 - Escasses / febles
- **Plini el Vell**, esmenta els **Vandilii** a la seva *Història natural* (77 d.C.)
 - **Menció més antiga**
 - Una de les 5 tribus germàniques més importants
 - Vandilii
 - Burgundis
 - Gots
 - Varinis
 - Charini

Origen vàndals

- **Territori original vàndal**
 - Escandinàvia (Suècia)?
 - Península de Jutlàndia (Dinamarca)?
- s. II a.C., **Emigració vàndals cap al sud**
- s. I d.C., **Vàndals ubicats a Silèsia (Polònia)**

Etnicitat pobles germànics

- **Etnicitat tribus germàniques**
 - No eren estats-nació moderns
 - Ni grups humans homogenis
 - *que compartissin ascendència i cultura*
- **Etnicitat tribus germàniques**
 - *Ets vàndal si estaves lligat per juraments de lleialtat a un líder vàndal*
 - *Segueixes normes i costums societat vàndala*
- **Tribu / ètnia germànica**
 - Comunitat en constant canvi
 - *Diversos grups s'uneixen*
 - *Diversos grups es desvinculen*

From the Danube to Africa

- 171, **Guerres Marcomanes** (166–180)
 - Incursió *Astingi* (vàndals) província romana de Dàcia
 - Dirigits per 2 reis: Raus i Raptus
 - Recerca **aliança** amb els romans
 - *No campanya saqueig*
- **Dió Cassi**, *Història romana* (s. III)
 - *Astingi* es van sotmetre formalment a l'emperador
 - Aliats / protegits de Marc Aureli

Vàndals

- **Vàndals entre ss. II – IV**
 - Poble secundari Danubi Mitjà
 - *Insignificant geopolíticament*
 - Documentats uns 50 pobles germànics actius
 - Pobles germànics importants
 - Sàrmates
 - Marcomans
 - Quades
 - Gots (posteriorment)

Vàndals

- **270, Invasió bandes guerrers sàrmates i vàndals territori romà (Pannònia) (Dexip)**
 - Sàrmates grup principal
 - Derrotats per l'emperador Aurelià
 - Forçats signar tractat / aliança
 - Lliurar el botí
 - Abandonar territori romà
 - Cessió 2.000 genets exèrcit romà
 - *Principalment sàrmates*
- **c. 280, Emperador Probus venç força conjunta de burgundis i vàndals (Zòsim)**
 - Probablement zona Lech (Alps de Baviera occidental)

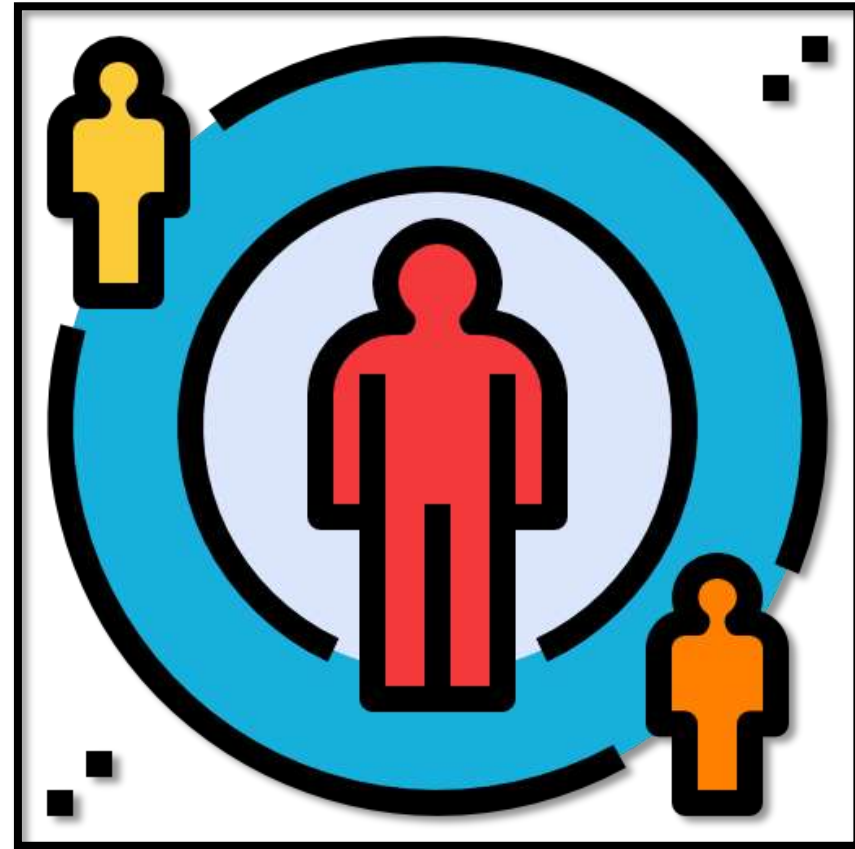
Vàndals

- ss. III i IV, **Vàndals conglomerat clans / grups menor**
 - No formaven poble “unificat”
 - Actuaven més o menys independentment
 - **Asdings**
 - Frontera del Danubi
 - Vall del Tisza
 - **Silings**
 - Establerts zona Oder i Vístula
 - Pressionaven contra el Rin
 - *Vàndals no estaven en guerra amb Roma (habitualment)*
 - *Enfrontaments amb veïns sàrmates i germànics*

Vàndals

- **Influència romana / romanització**
 - Ceràmica local influència romana
 - Joieria romana
 - Increment assentaments a prop de la frontera
 - Forts militars
 - Torres de vigilància romanes
 - **Contacte religió cristiana?**
 - ...

Vàndals ss. IV - V

- Finals s. IV – inicis s. V, **Increment inestabilitat fronteres**
 - Invasions germàniques Danubi i nord Itàlia
 - Presència / atacs visigots (Alaric) Il·líria i Itàlia
 - 410, Saqueig de Roma
- **Retirada tropes romanes defensa frontera / limes**
 - Defensa nord Itàlia
 - Defensa Rin en mans aliats federats (francs / alamans)
- *Augment presència vàndala frontera del Rin*

Vàndals ss. IV - V

- **Rebel·lions / usurpacions**
 - 406, Usurpació Constantí (Britània)
 - Afecta territoris Britània, Gàl·lia i Hispània
 - Debilitament control romà
- Nit Cap d'Any 406, **Diversos pobles creuen el Rin**
 - *Alans*
 - *Vàndals*
 - *Sueus*
 - Invasió Gàl·lia

Invasió territori romà

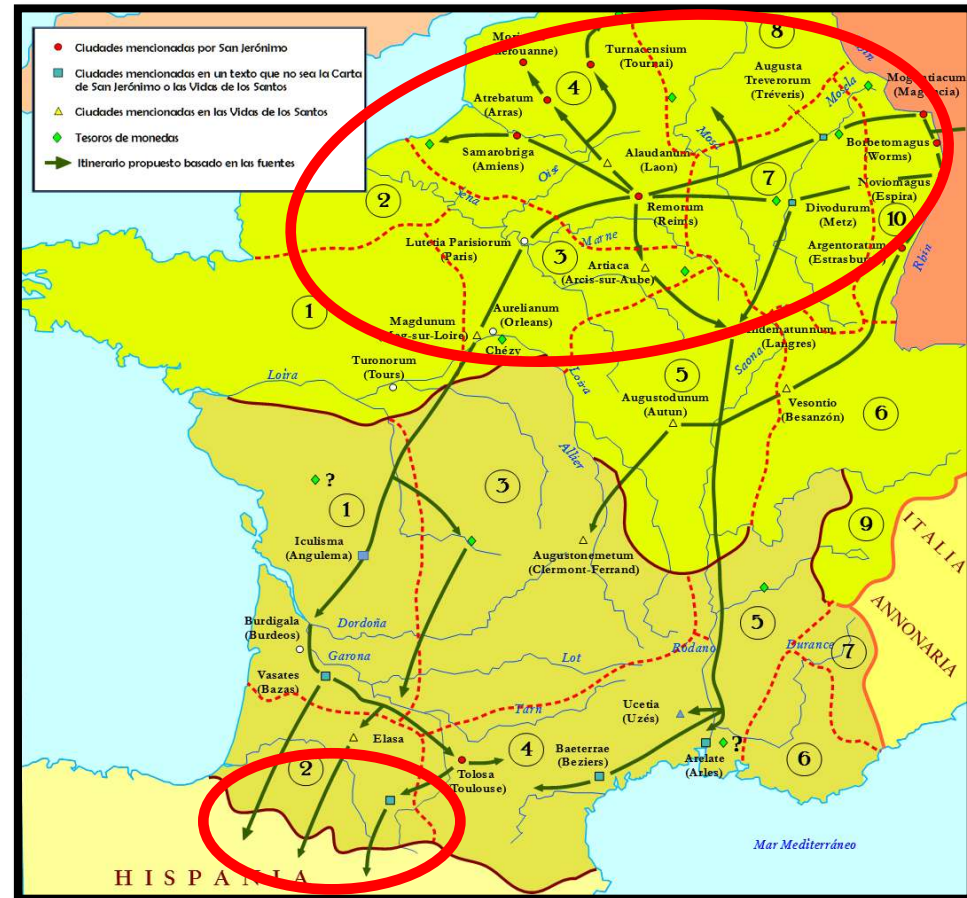
- 406, **Creuament frontera Rin**
 - **Rin congelat??**
 - Cap cita antiga
 - Cita Edward Gibbon
 - **Creuament:** entre **Mainz** (Mogontiacu,) i **Worms** (Vangiones)

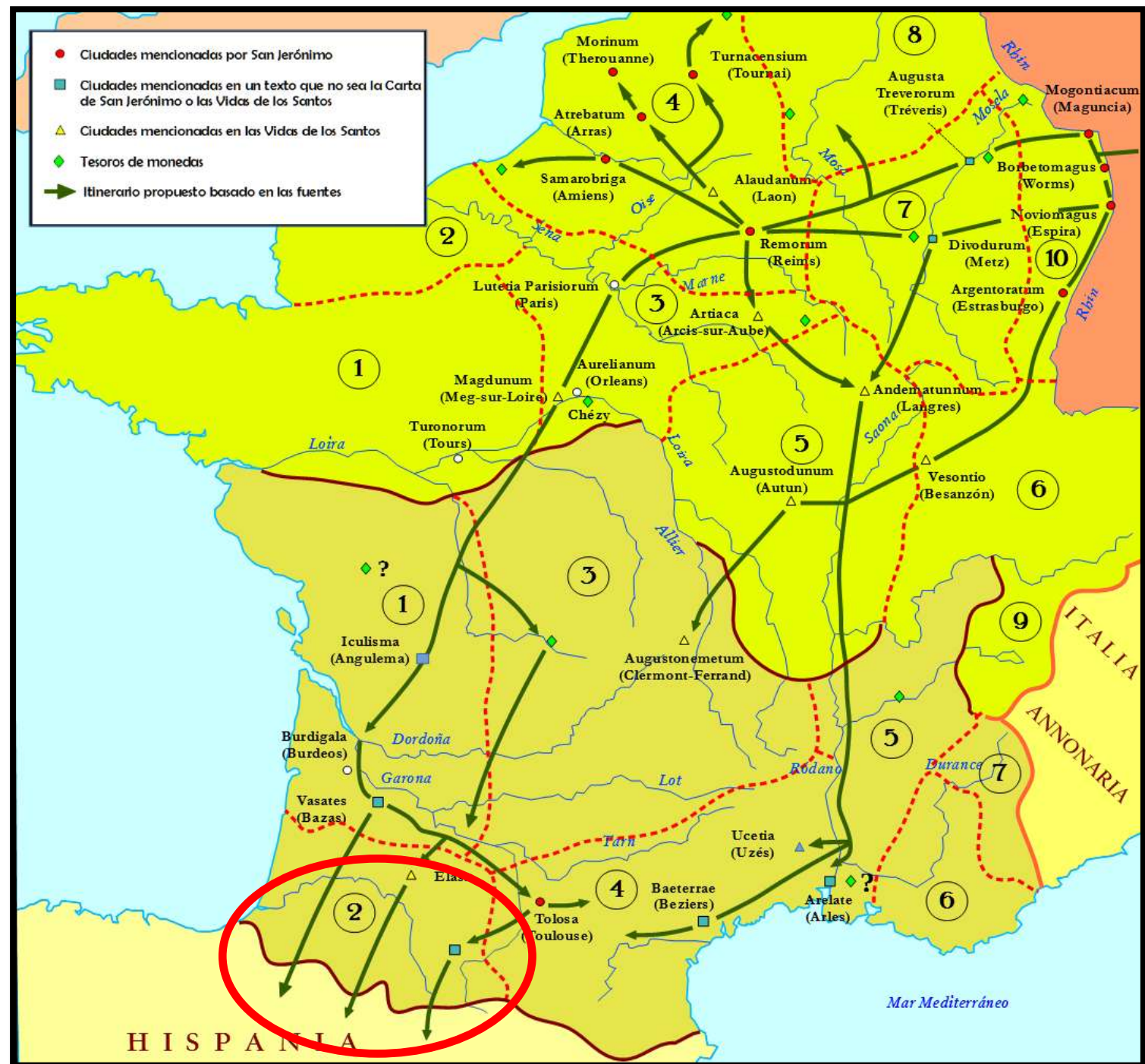

Invasió territori romà

- 406 – 409, Incursions germàniques
limitades **nord Gàl·lia**
 - Enfrontaments entre usurpador Constantí III i el govern romà
- 409, **Invasió Hispania**
 - *Escassa resistència forces romanes*

Hispania

- **Cronicó, Hidaci (s. V)**
 - Historiador, bisbe *Aquae Flaviae* (Chaves)
- *“Mentre els bàrbars s'escampaven per Hispània i la pestilència mortal continuava el seu curs salvatge, les riqueses i els béns emmagatzemats a les ciutats van ser saquejats pel recaptador d'impostos tirànics i consumits pels soldats. Una fam es va desfermar, tan terrible que, impulsats per la gana, els éssers humans van devorar carn humana; les mares també es van alimentar dels cossos dels seus propis fills, que havien matat i cuinat amb les seves pròpies mans; les bèsties salvatges, acostumades a alimentar-se dels cossos dels morts per l'espasa, la fam o la pestilència, van matar tots els individus més valents i, festejant amb la seva carn a tot arreu, es van llançar brutalment a la destrucció de la raça humana”*

Combinació apocalíptica Hidaci

- Invasió bàrbara
- Fam
- Pestilència

Divisió d'Hispania

- **411, Divisió Hispania entre els pobles bàrbars**
- **Hidaci**
 - “Aleshores es van repartir per sorteig zones de les províncies per assentar-s'hi: els **vàndals** van prendre possessió de la Gal·laecia i els **sueus** d'aquella part de la Gal·laecia que està situada a la vora occidental de l'Oceà. Els **alans** van rebre les províncies de Lusitània i Cartaginesa, i els **vàndals silings** la Bètica. Els hispans de les ciutats i fortaleses que havien sobreviscut als desastres es van lliurar a la servitud dels bàrbars que dominaven les províncies”.
- **Província Tarraconense**
 - *Sota domini romà*

Divisió Hispània

- **Divisió Hispania**
 - Sense ratificació per part de Roma (probablement)
 - En relació a importància grups germànics
 - Alans, grup més gran / més important

Hispania

- 416, *Foedus Imperi* i visigots
- 417/18, *Campanya visigots (federats) a la península ibèrica*
 - *Acabar grups germànics assentats a Hispania*
 - Alans i Vàndals silings derrotats
 - Vàndals asdings i sueus es mantenen a *Gallaecia*
- 418, *Visigots assentats a Aquitània*
- *Intents fallits Imperi controlar Vàndals a la Bètica*

Hispania

- **420, Conflicte entre vàndals asdings i sueus a Gallaecia**
 - *Marxa vàndals asdings a la Bètica*
 - *Progressiva consolidació domini vàndal (Bètica i Cartaginense)*
- Vàndals extenen domini Bètica i cartaginense
- Conquesta cartago Spartaria
 - I altres pors mediterranis península
 - Control sobre vaixells / navegació
 - Expansió activitat Illes Balears
 - Potser ocupació Mauretania

El pas a l'Àfrica

- **Causes invasió vàndala Àfrica**
 - Territori nord Àfrica molt ric
 - Territori dèbilment defensat militarment (vulnerable)
 - Lluites pel poder a Roma
 - Distracció militar altres fronts
- **429, Invasió vàndals Àfrica**
 - *A través estret de Gibraltar*
 - Enfrontament tropes romanes
 - Derrota exèrcit romà
- **Avenç cap a l'est (Cartago)**
 - Avenç violent i sagnant
 - Violència contra bisbes catòlics (especialment)
 - Exili part població Nord Àfrica

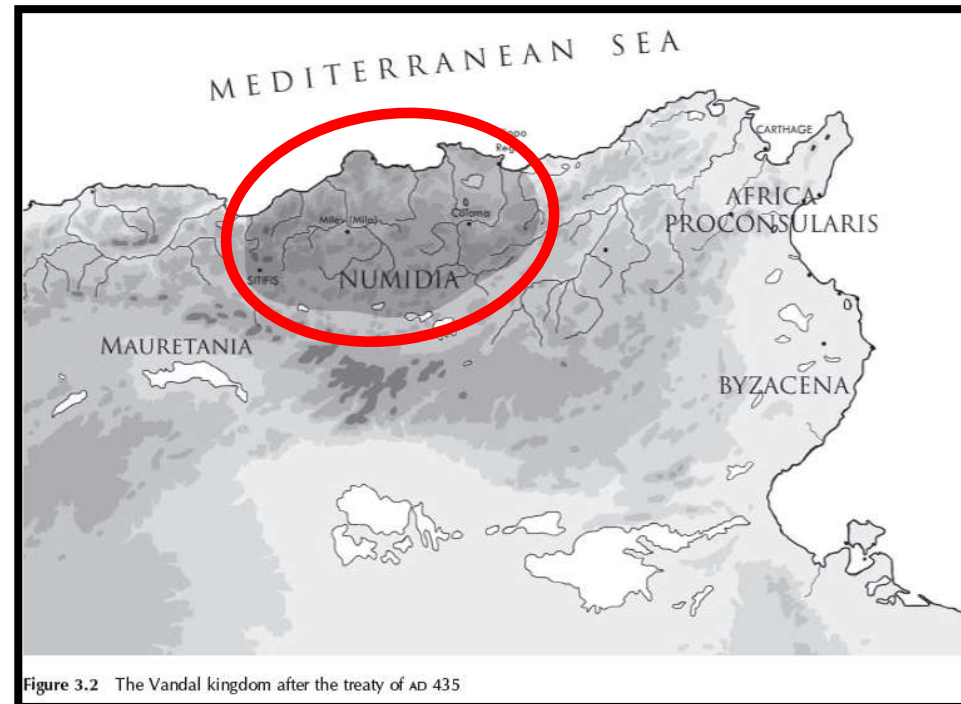

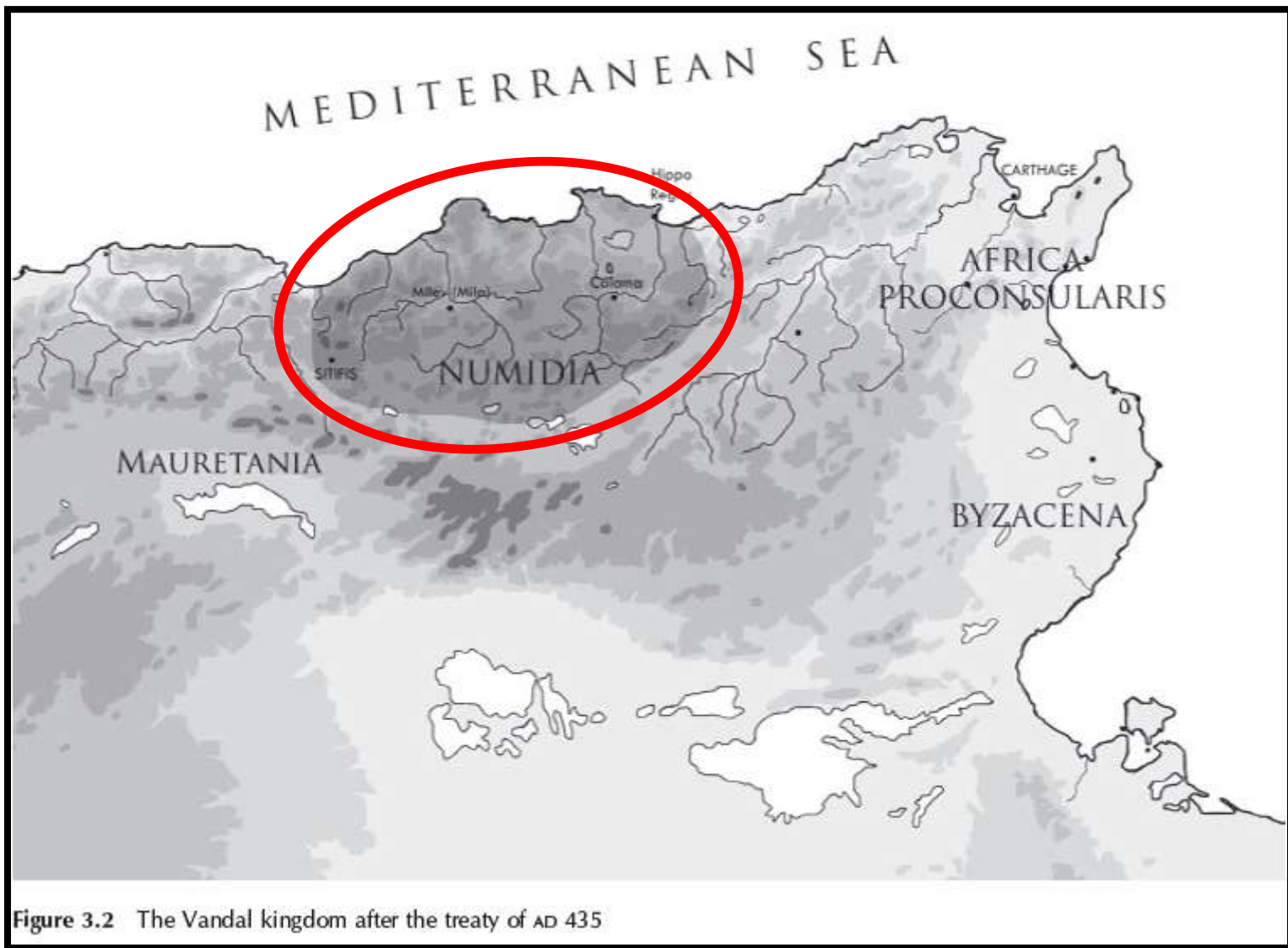
Conquesta Àfrica

Tractat 435

- 435, **Tractat pau romans / vàndals**
 - *Primer tractat formal*
 - Vàndals *foederati* romans
 - Cessió territoris
 - Hippo Regius capital
 - Part de Numidia
 - Part Àfrica Proconsular
 - Part Mauritània Sitifense
 - *Oferiment terres, subsidis i certa autonomia??*
 - *A canvi reclutaments militars??*

Conquesta vàndala de Cartago

- 439, **Conquesta vàndala de Cartago**
 - *Ocupació vàndala violenta (visió tradicional)*
 - Sembla que no ho va ser tant
 - Escasses evidències arqueològiques destrucció
 - **Cartago, nova capital regne vàndal**
 - **Base regne vàndal**
 - **Accés flota mercant i drassanes**

Tractat 442

- **Tractat 442, Origen Regne Vàndal**
 - *"la pau va ser confirmada amb Genseric i l'emperador Valentinià i Àfrica va ser dividida entre els dos en territoris diferents"*
 - **Pròsper d'Aquitània**
- **Veritable divisió dominis**
 - Vàndals reben terres pròpies
 - No és un *foedus* com l'anterior
 - *Imperi no conserva sobirania nominal*

Tractat 435

- **Territoris cedits als vàndals (435)**
 - Àfrica Proconsularis
 - Numídia oriental
 - Byzacena (només jurisdicció)
 - Franja costanera Tripolitana occidental (segurament)
- **Imperi occidental manté**
 - Províncies mauritanes
 - Tingitana
 - Caesariensis
 - Sitifiensis
 - *Divisió territorial mantinguda fins a la mort de Valentinià (455)*

Tractat 442

- Vàndals obligats pagament *dasmos*
 - *Tribut anual a l'emperador occidental*
- **Huneric**, fill de Genseric, enviat Cort imperial com a **ostatge**
 - Promesa matrimoni Eudòcia
 - *Filla Valentinià III i Eudoxia*

Regne vàndal

Identitat vàndala (segle V)

- **Societat i identitat vàndala**
 - *Molt poca informació*
- **Inicis s. V**
 - Vàndals no formen un grup unificat
 - Diversos grups vàndals (petits)
 - Més que grups grans i coherents
- **Progressiva consolidació Asdings com el grup vàndal predominant**
 - Silings derrotats a Hispània

Identitat vàndala (segle V)

- **Demografia vàndala (invasió Àfrica)**
 - *Uns 80.000 vàndals*
(tradicionalment)
- **Visió historiografia actual**
 - *Demografia vàndals més reduïda*
 - **Més un exercit guerrers en moviment**
 - *Que un gran grup humà com visigots o francs*
 - **Guerrers vàndals acompanyats**
 - *Nombre de dones i no combatents*

Govern regne vàndal 435–534

- **Demografia vàndala**
 - Poques desenes milers de persones
 - Vàndals seran minoria
 - Africanoromans, 1 – 3 milions d'habitants
- **Regna (estat) vàndal**
 - *Projecte engloba*
 - Vàndals
 - Africanoromans

Reialesa vàndala

- **Sobirans vàndals**
 - Creuament del Rin (406)
 - *Diversos reis vàndals*
- **Reis vàndals asdings (406 – 534)**
 - **Godigisel** (c. 406)
 - **Gunderic** (407 – 418)
 - *Fill de Godegisel*
 - **Genseric** (428 – 477)
 - *Fill il·legítim Godigisel??*
 - **Huneric** (477 – 484)
 - *Matrimoni Eudòxia (filla Valentinià III)*
 - **Gundamund** (484 – 496)
 - **Trasamund** (496 – 523)
 - **Hilderic** (523 – 530)
 - *Fill Huneric i Eudoxia*
 - **Gelimer** (530 – 534)

Moneda rei Trasamund

Seca: Cartago

Data: 496 - 523

Material: plata

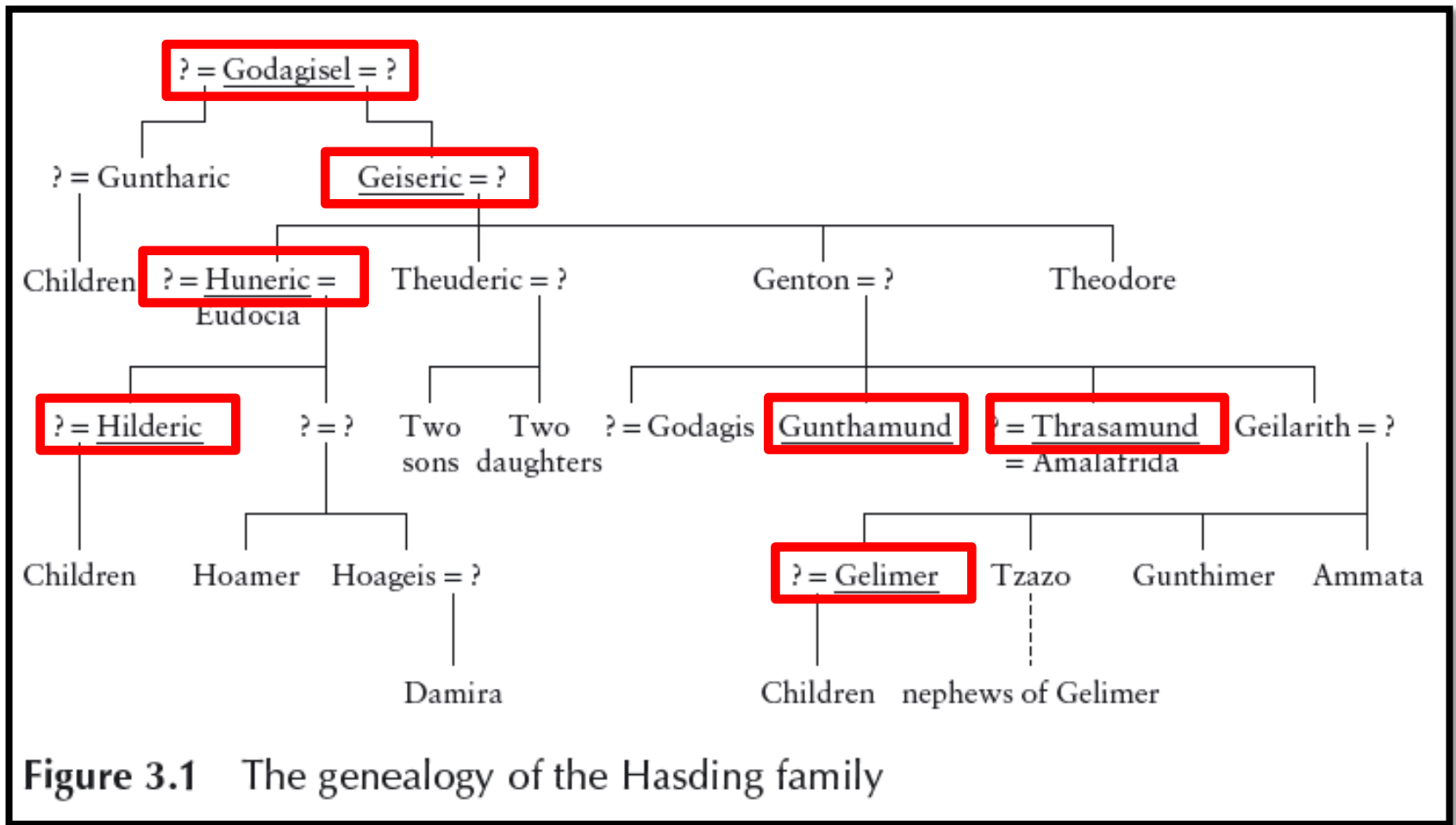
Anvers: Bust cuirassat amb diadema de perles

Inscripció: D N R X G V N T H A Dominus Noster Rex
Gunthamund

Revers: Llegenda sota línia i envoltada per corona

Inscripció: D · N / Denarii

Reialesa vândala

Reialesa vàndala

- **Geiseric (428 – 477)**
 - *Rei vàndal més important*
 - Lidera vàndals al nord d'Àfrica
 - Posa bases estat vàndal
 - Posiciona regne vàndal com a potència naval Mediterrani
 - Estén autoritat vàndala
 - Sicília
 - Còrsega
 - Sardenya
 - Illes Balears
 - 455, Saqueig de Roma
 - Mesures polítiques sovint brutals
 - Persecucions catòlics

Assentament vàndals a l'Àfrica

- **Tractat 442**, Reconeix oficialment autoritat vàndala Àfrica
- **Assentament vàndals**
 - **Genseric**, responsable distribució terres
 - **Confiscació de terres**
 - Principalment latifundis imperials
 - **Terres abandonades**
 - Senadors italians
 - Elits africanoromanes
 - *Cessió de terres als vàndals*

Assentament vàndals a l'Àfrica

- “[Genseric] també va fer un acord sobre les províncies individuals: Bizàcena [...] i part de Numídia que va reservar per a ell. [L’ Àfrica Proconsular] les va dividir com a “lots hereditaris” per al seu exèrcit”
- **Víctor de Vita**
- “I va robar a la resta dels libis les seves propietats, que eren molt nombroses i excel·lents, i les va distribuir entre la nació dels vàndals, i com a resultat d'això, les terres han estat anomenades “terres dels vàndals” fins al present. I va recaure en la sort dels que abans havien posseït aquestes terres la pobresa extrema”
- **Procopi**

Distribució de terres

- **Divisió territori assentament**
 - Terres reials
 - Terres hereditàries exèrcit vàndal
- **Terres reials**
 - **Distribuïdes entre Genseric i els seus fills Huneric i Genton**
 - Àfrica Proconsular
 - Bizacena
 - Numídia Oriental
 - *Terres, vinyes, mines, llacs, palaus urbans i vil·les rurals*
 - **Genera diferenciació social i econòmica**
 - Família reial (asdings)
 - Resta població vàndala

Assentament vàndals a l'Àfrica

- **Terres hereditàries exèrcit vàndal**
 - *Sortes Vandalarum* (= Terres assignades als vàndals)
 - **Àfrica Proconsular**
 - Terres exemptes d'impostos
 - Transmissió per dret hereditari
- **Major part terra del nord d'Àfrica**
 - *En mans proprietaris originals*
 - Poca afectacions govern vàndal

Reialesa vàndala

- **Establiment bases monarquia / regne vàndala**
 - **Components**
 - Romans
 - Africans
 - Cristians
 - Germànics
- **Influència imperial romana**
 - Suport diví reialesa vàndala (arrianisme)
 - Facultat reunió concilis Església africana
- **Refundació (i renomament) ciutat**
 - Hadrumentum com Unericopolis (ciutat d'Huneric)

Moneda rei Trasmund

Anvers: D N R X G VNTHA Dominus Noster
Rex Gunthamund

Reialesa vàndala

- **Regnat de Guntamund**
 - Títol *dominus* (= senyor) a les monedes vàndales de plata
 - *Precedent romà*
- **Panegírics en honor reis vàndals**
 - Discurs elogi a l'emperador o alt càrrec imperial
- **Matrimoni Huneric i Eudòcia (filla de Valentinià III)**
 - *Lligam parentiu amb la dinastia teodosiana*

Moneda rei Trasamund

Anvers: D N R X G VNTHA Dominus Noster
Rex Gunthamund

Calendari vàndal

- **Creació calendari vàndal (Genseric)**

- Inici any presa Cartago (439)
- Any 1 regnat Genseric
- Any 1 Regne Vàndal
- *Datació “vàndala” monedes i inscripcions*

Arquitrau amb inscripció església de HENCHIR el-GOUSSET a prop ciutat Feriana (oest Tunísia)

ANNO VICESIMO VI DOMNI REGIS TRASAMVNDI

- **Reis vàndals posteriors**

- Datació documents segons durada dels seus regnats
- Cap dels 2 sistemes ús universal
- Però es va practicar àmpliament

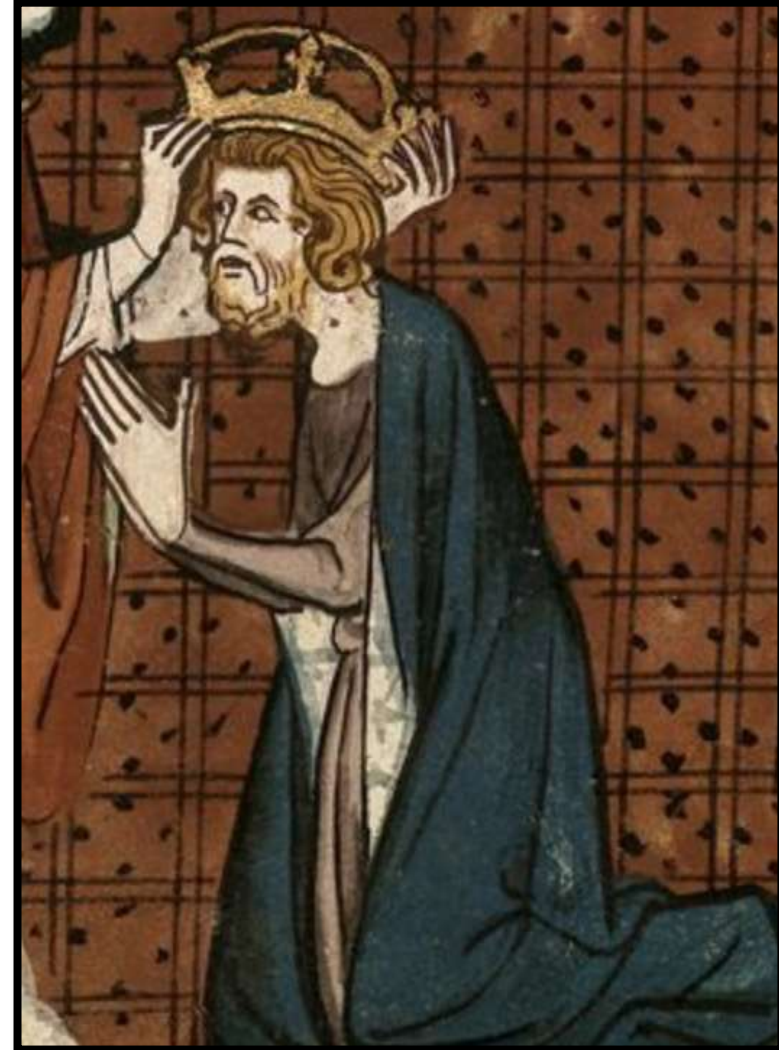
Làpida sepulcral d'El Erg, regió de Telepte (oest Tunísia)

FORTVNATIANA FIDELIS IN CHR(IST)O VIXIT IN PACE
ANN(OS) XVI DEPOSITA SVB DIE XIII K(A)L(ENDA) S
FREBRVARIAS *ANN(O) XXII D(OMINI) N(OSTRI) REGIS*
THRASAMVNDI

Reialesa vàndala

- **Successió reial en base a l'antiguitat agnatícia (Genseric)**
 - *Poder heretat pel membre amb més edat de la dinastia Asdinga*
 - **Avantatges**
 - Evita minories / regències
 - Evita disputes entre rivals reclamants
 - En funcionament fins **Gelimer**, últim rei vàndal

Administració vàndala

- **Vàndals**, hereus administració romana
 - Rei i el seu seguici immediat (Cort)
- **Cort vàndala**
 - Ubicada antic palau proconsular (governadors)
 - Turó de Byrsa a Cartago
 - *Centre ciutat romana*

Byrsa, Palau Vandal a Cartago

Byrsa, Palau Vàndal, vista des del gran temple amb vistes a les restes de la basílica de l'època vàndala (palau) construïda sobre restes romanes i púniques anteriors

Byrsa, Palau Vàndal, vista lateral dels fonaments de la basílica de l'època vàndala, amb el districte púnic d'Anníbal en primer pla

Mapa Cartago moderna que mostra les ruïnes d' època púnica i romana

Administració vàndala

- **Cort vàndala**
 - *Centre govern regne vàndal*
 - ***Praepositus regni***
 - Camarlenc
 - Càrrec més rang cort vàndala
 - ***Referendarius?***
 - ***Primiscrinarius?***
 - ***Comites* (comtes)**
 - Assessorament al rei
 - Comandament militar i naval
 - Missions diplomàtiques
 - ***Domesticus***, company d'alt rang
 - Servents de la casa del rei??

Cort vàndala

- **Altres persones importants a la cort**
 - Consellers reials
 - *Vàndals i romans*
- **Cancelleria reial**
 - *Homines in aula*
 - Escrits i edictes oficials
 - Membres procedència africanoromana
- **Manutenció i salari (*annona i solita*)**
cortesans

Administració provincial vàndala

- **Administració provincial**
 - Evolució sistema administratiu romà
 - *O el que quedava d'ells*
 - Govern provincial
 - Govern Ciutats
- **Govern provincial**
 - Aristocràcia provincial i municipal
 - Jerarquies eclesiàstiques

Administració provincial vàndala

- **Procònsul (governador)**
 - Documentat època vàndala (s. V)
- ***Iudices*, governadors provincials**
 - Atribucions
 - Polítics
 - Legals
- **Nivells administratius inferiors**
 - Força desconeguts
 - Consells municipals (Cúries)

Dominis vàndals al Mediterrani

- **3 Fases política exterior Regne vàndal**
- **439 – 455, Període d'entesa pacífica vàndals i Roma**
- **455 – 476, Conflicte constant entre vàndals i Imperis Occidental i Oriental**
 - 455, Mort Valentinià III
 - 476, Pau Perpètua (Imp. Oriental)
 - Autoritat vàndala reconeguda
 - Pau relativa vàndals / bizantins
- **476 – 534, Política vàndala centrada territoris propis**
 - 477, Mort Genseric
 - Creixent poder regnes moros (*mauri*)
 - 534, Conquesta bizantina

Expansió regne vàndal

- **Expansió activitat vàndala**
 - Territoris imperials (Mediterrani)
 - Territoris africans propers
 - Possessions imperi vàndal
 - Sicília
 - Sardenya
 - Còrsega
 - Illes Balears

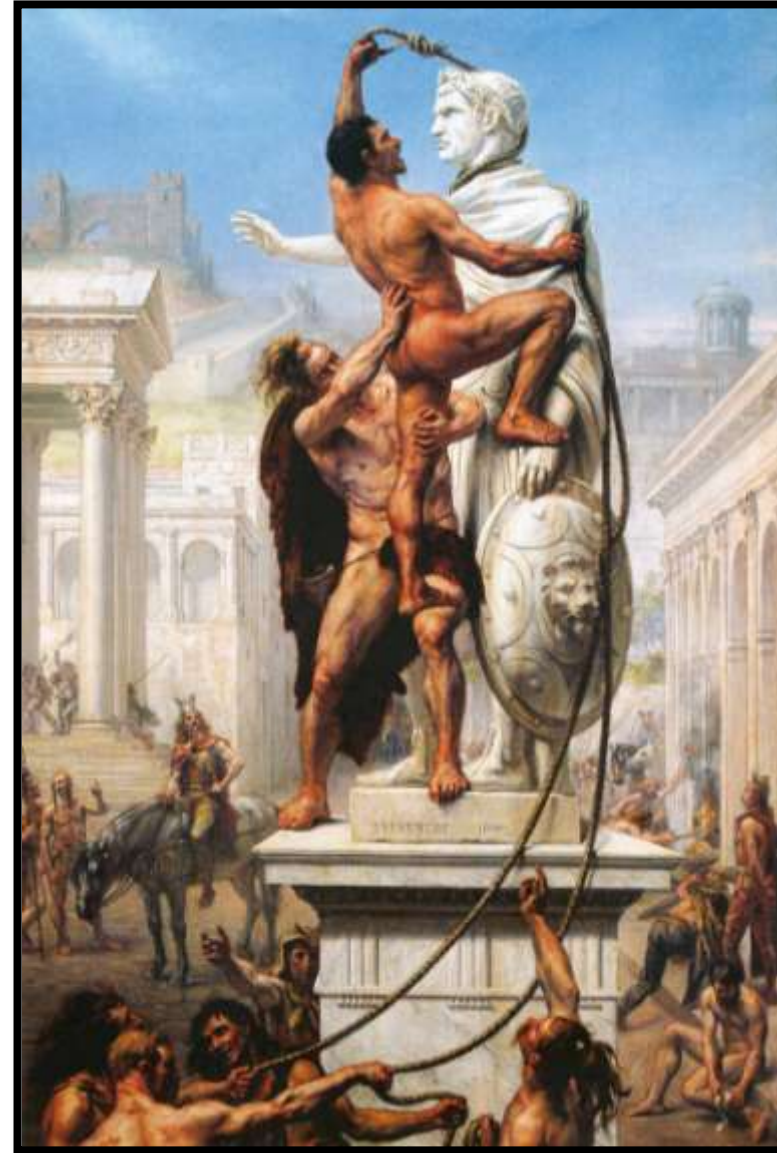
Saqueig vàndal de Roma

- 455, **Mort de Valentinia III**
- 455, **Saqueig de Roma**
 - *Punt àlgid "vandalisme" vàndal*
 - Durant 15 dies (2 – 16 juny)
 - Exèrcit vàndals, alans i moros
 - **Més destructiu que el visigot**
 - (410, 3 dies)
- **Negociació Papa Lleó I amb Genseric**
 - *Perdonés els que no es resistissin*
 - *Protegís edificis del foc*
 - *No torturés els captius*

Saqueig vàndal de Roma

- Destrucció aqüeductes romans
- Saqueig teulada bronze daurat del temple de Júpiter Capitolí
- Saqueig
 - Gran quantitat or i plata
 - Joies i mobles
 - Obres d'art
- Vaixells carregats esclaus
- Captura ostatges
 - **Eudòxia** (dona de Valentinià III)
 - **Eudòcia i Plàcidia** (filles)
 - Molts altres ostatges
- *461/62, retorn Eudoxia i Plàcidia cort imperial*

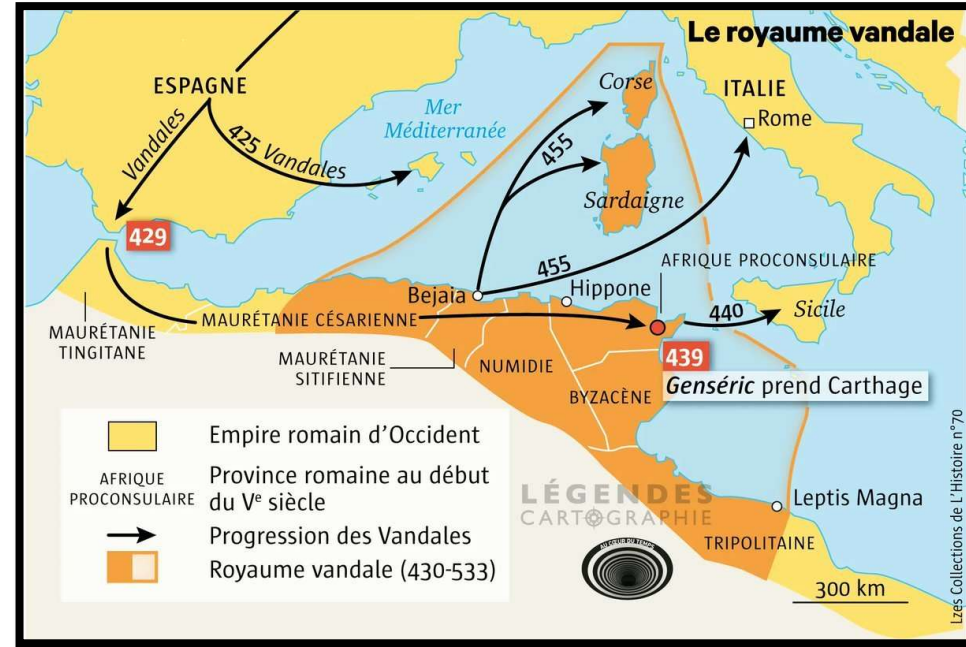

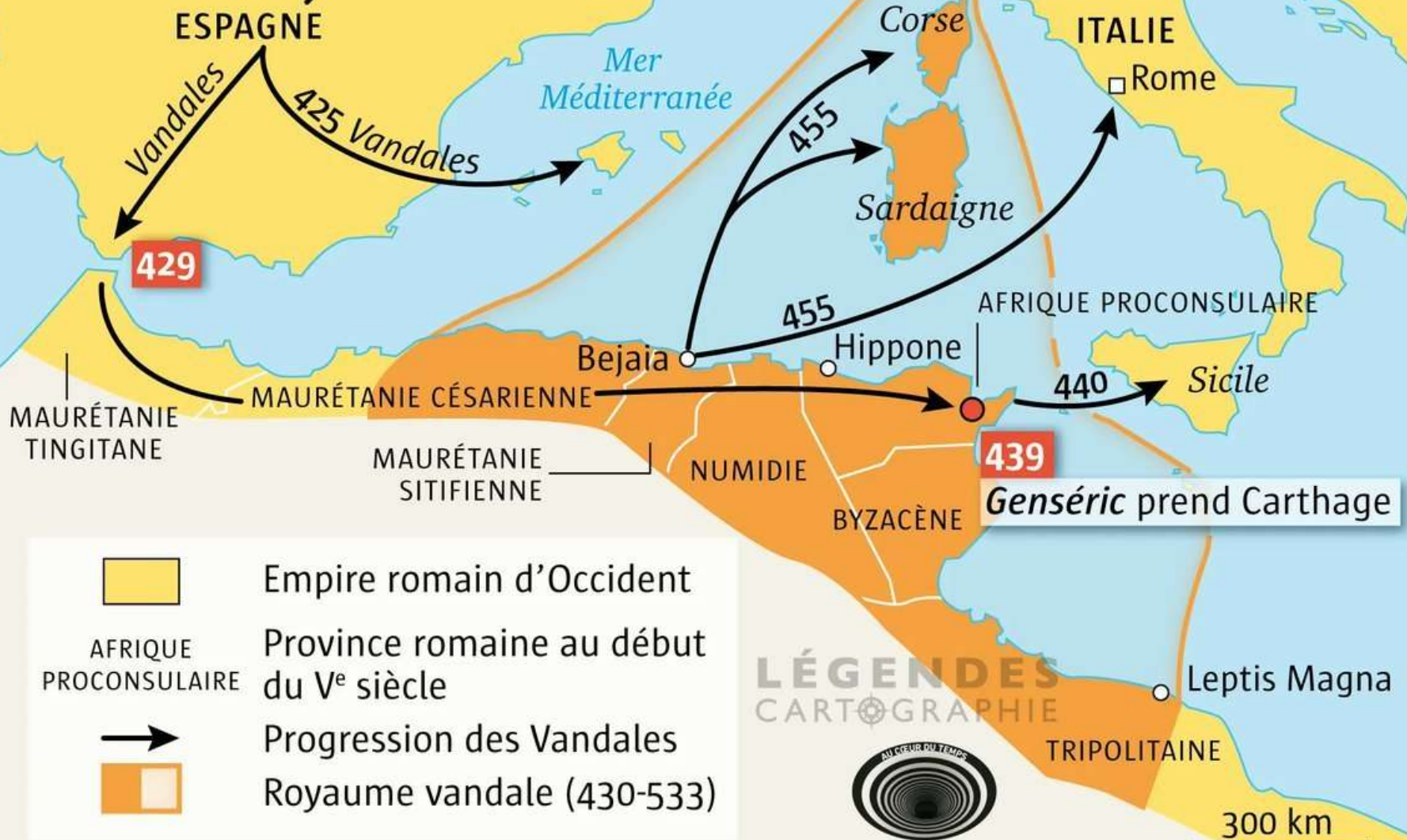
El saqueig de Roma, Karl Briullov, 1833-1836

Dominis vàndals mediterrani

- **Atacs vàndals (a partir de 455)**
 - Itàlia (sud i costa adriàtica)
 - Illes mediterrànies
 - Sardenya
 - Còrsega
 - Sicília
 - Balears
 - Altres territoris
 - Hispània, Dalmàcia, Balcans
 - Costes africanes properes
- *“esclavitzant algunes de les ciutats, arrasant-ne d'altres i saquejant-ho tot” Procopi*

Le royaume vandale

Campanyes imperials

- Campanyes imperials
- **461, Emperador Majorià (Occident)**
 - Atac des de territori hispà (Cartagena)
- **468, Emperadors Lleó I (Orient) i Antemi (Occident)**
 - 100.000 vaixells (Teòfanes)
 - 10.000 vaixell (Joan de Lídia)
 - *Indica una gran operació*
 - **2 campanyes acaben en fracàs**

Emergència regnes “moros”

- **Emergència regnes moros (*mauri*)**

- Buit polític desintegració poder romà (ss. IV– V)
- Frontera sud del regne
- Consolidació poder elits mores locals
- Desafiament autoritat vàndala
- **Procés similar**
 - País Basc
 - Bretanya
 - Nord Britània

Visigoths

Ostrogoths

Vandals

1

2

3

4

5

7

6

8

Romano-Berber Kingdoms

1=Kingdom of Altava

2=Kingdom of the Ourasen

3=Kingdom of the Hodna

4=Kingdom of the Aures

5=Kingdom of the Nemencha

6=Kingdom of Capsus

7=Kingdom of the Dorsale

8=Kingdom of Cabaon

Emergència regnes “moros”

- **Genseric (429 – 477)**
 - Establiment domini vàndal territoris nord africans
 - Directe i indirecte
 - Participació *moros* expedicions saqueig Mediterrani
- **A partir 480**
 - *Consolidació progressiva regnes mauri*

Emergència regnes “moros”

- **Regne d'Aures (c. 480 – 703)**
 - Regne berber / moro
 - Territori cristianitzat
 - Situat a les muntanyes d'Aurès (nord-est d'Algèria)
- **Establert a la dècada del 480**
 - Rei Masties
 - Revolta contra domini vàndal
 - Barreja / combinació elements cultura romana i berber

Emergència regnes “moros”

- **Inscripció llatina en honor de Masties**

- Cabdill *moro*
- **Cronologia:** Finals s. V
- **Localització:** massís d'Aurès / Arris a Aurès
- “Jo, Masties, duc [dux] durant 67 anys i emperador [imperator] durant 10 anys, mai vaig cometre perjuri ni vaig trencar la fe ni amb els romans ni amb els moros, i vaig estar preparat tant en la guerra com en la pau, i les meves accions van ser tals que Déu em va donar un bon suport”

Emergència regnes “moros”

- **Interpretació inscripció**

- *Insinuació canvi polític*
- Text en llatí (forma tradicional romana)
- **Dux** (= cabdill indígena)
- **Imperator**, 10 anys
 - *No reconeix poder superior*
- 483/4, Trencament poder vàndal??
- **Matisos cristians inscripció**
- Cristià catòlic vs arrianisme vàndal??

Inscripció de Masties

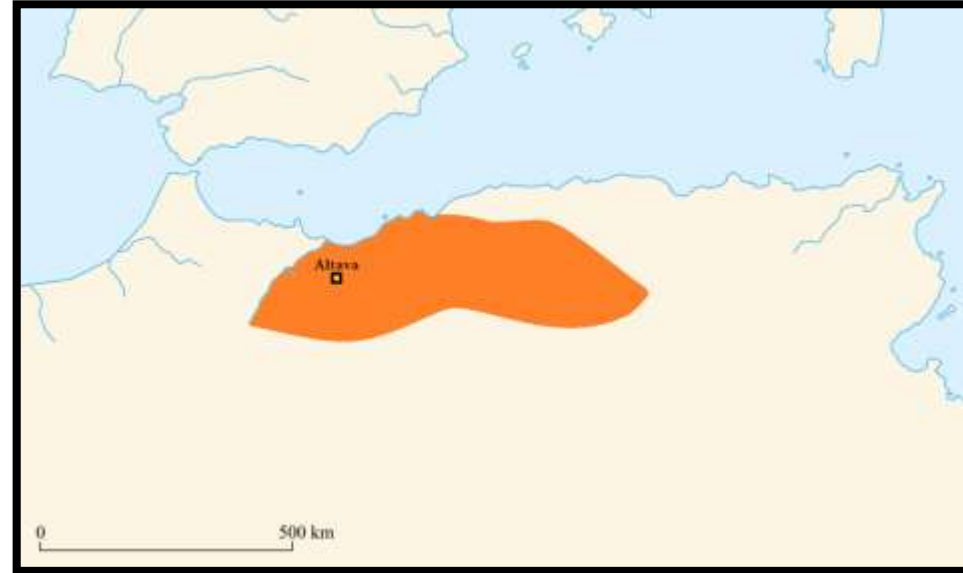
Emergència regnes “moros”

- **Regne d'Altava**

- Masuna (c. 508–535)
- Regne Mauro Romà (429 – 678)
- Regne berber / mauro romà
- Mauretania Caesariensi (Tlemcen, Algèria)

- **Inscripció Masuna**

- *“Per la salvació i seguretat de Masuna, rei (dels) pobles “moros” [maurorum] i romans [romanorum]. Fortalesa construïda per Masgivin, prefecte de Safar [localitat]. Lidir, procurador de Castra Severiana assignat per Masuna a Altava, i Maximus, procurador d'Altava, la van completar l'any de les províncies 469 (= 508)”*

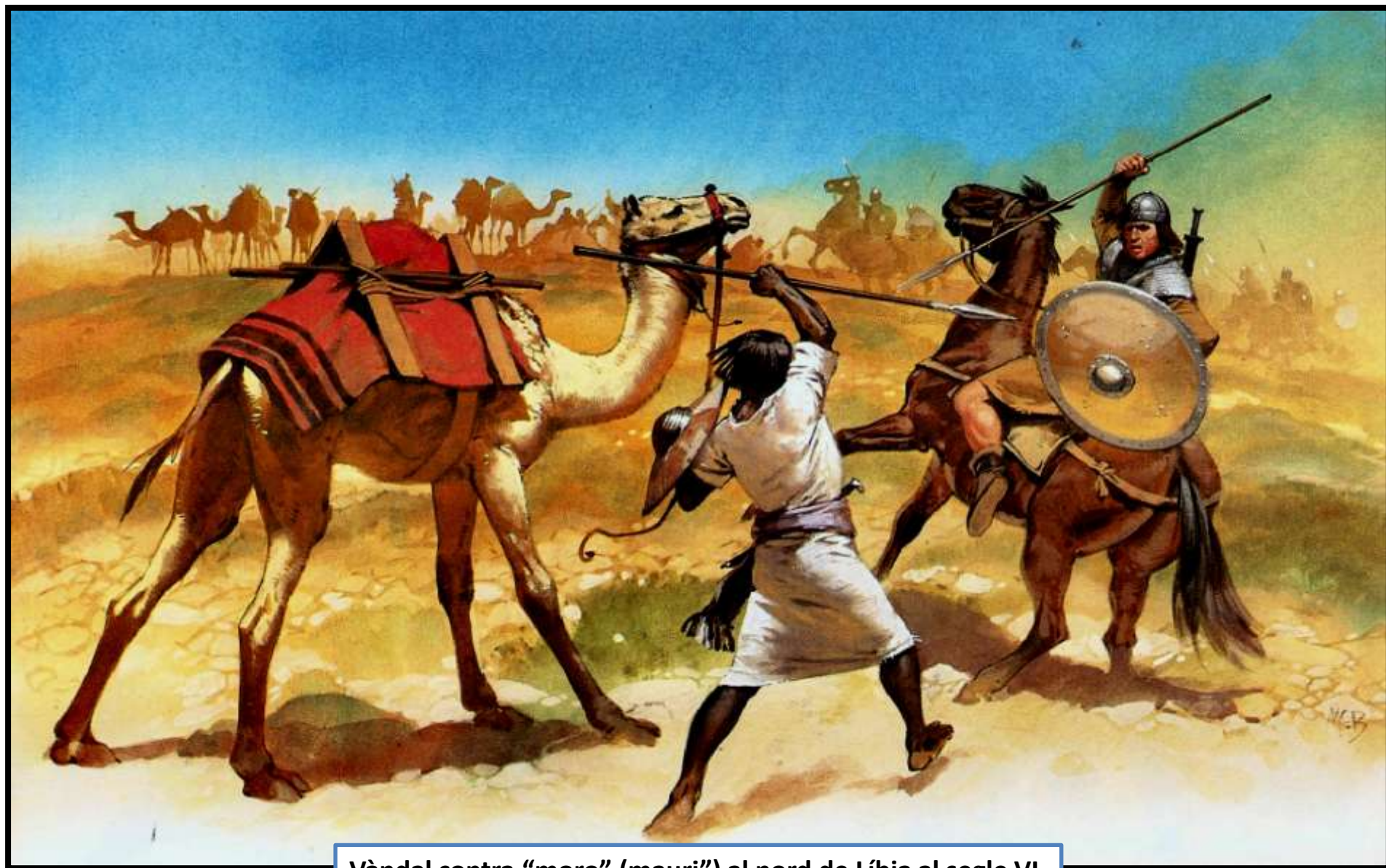
Rei tribus / pobles berbers romanitzats i dels berbers romanitzats

Desafiament govern vàndal

Emergència regnes “moros”

- **Petita Cabília**
 - Nord Algèria
 - Inscripció *Rex gentis ucutaman[orum]* ("Rei dels Pobles Ucutamani")
 - Epitafi rei cristià
- **Rei “moro” de Capsur**
 - Sud Bizacena?
 - Frontera sud de Numídia / Mauritània Sitifensis?
- **Ascens autoritat regnes mauri**
 - *Disminució domini / autoritat vàndala*
 - Campanyes militars reis vàndals

Vàndal contra “moro” (mauri”) al nord de Líbia al segle VI.
Els moros feien servir camells en els seus grups tàctics

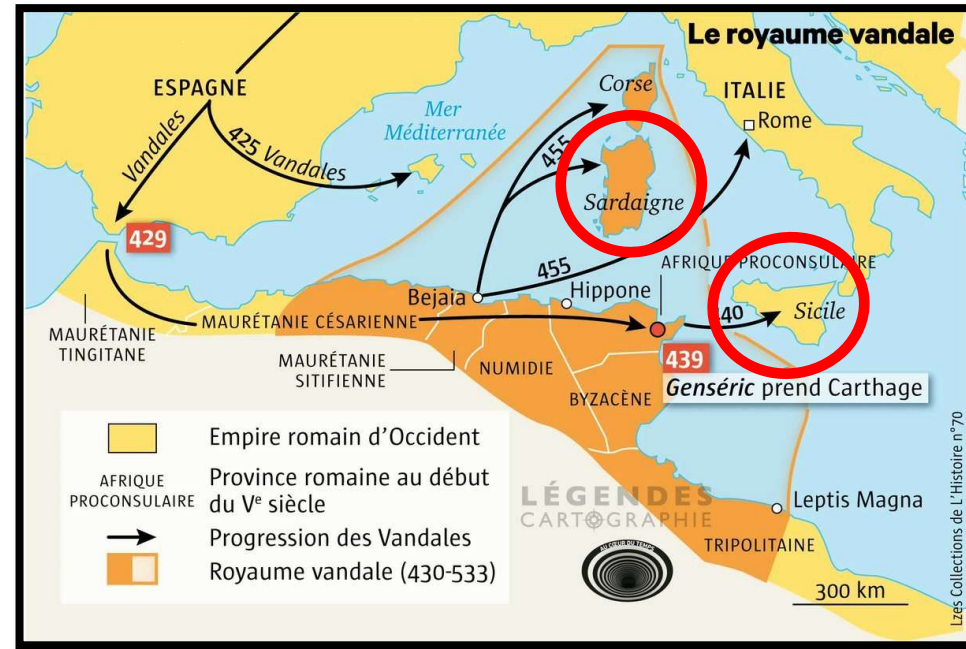
Illes del Mediterrani

- **Sicília**

- *Domini vàndal més important*
- Producció agrícola
- Situació estratègica
- En lluita amb romans / ostrogots / bizantines

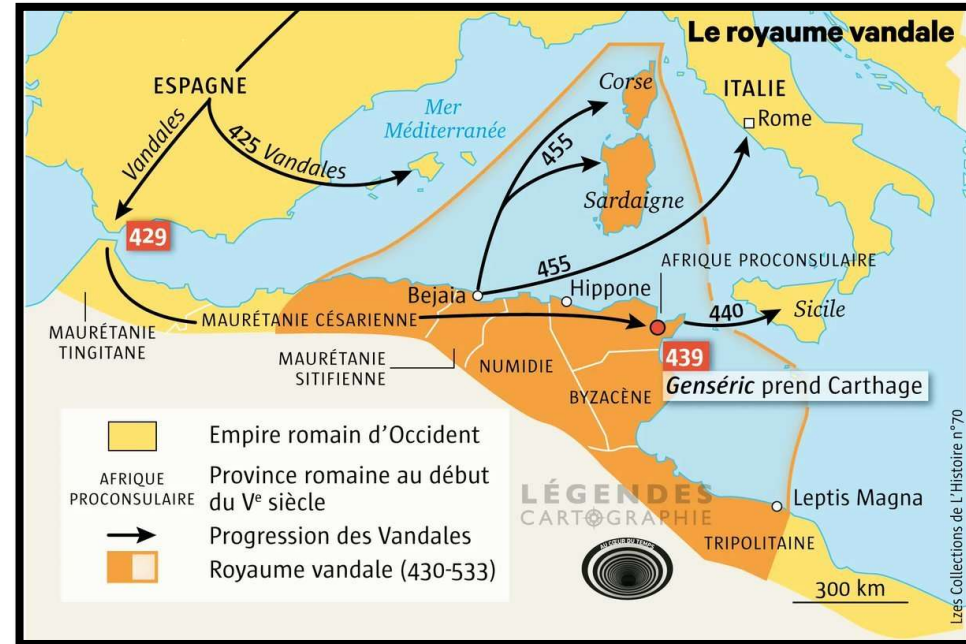
- **Sardenya**

- Confrontació amb Roma
- Govern vàndal amb certa autonomia

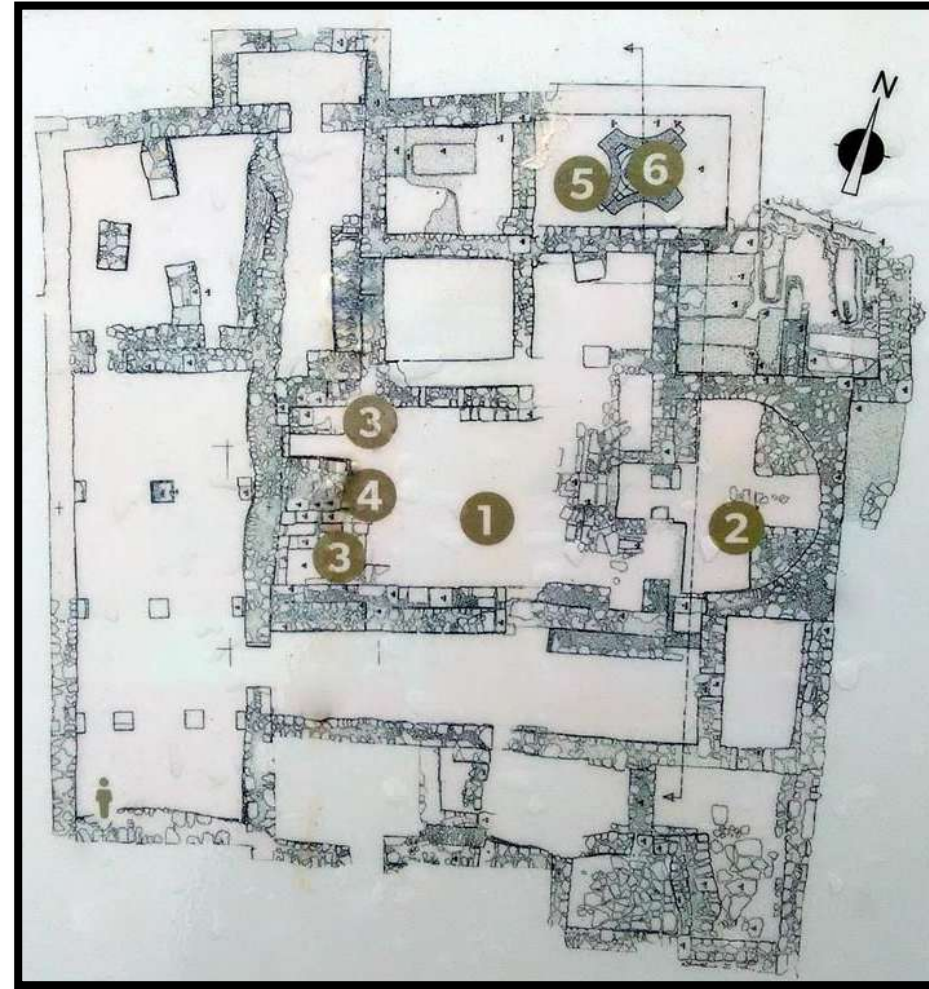
Illes del Mediterrani

- **Còrsega i Illes balears**
 - *Poca informació domini vàndal*
- **Illes balears**
 - 425, atacs vàndals (pillatge)
 - 455 / 460, Conquesta vàndala
 - Interès estratègic
 - *Control mediterrani occidental* (activitat romana / visigoda a la península)
 - *Petjada arqueològica gairebé inexistent*
- Conjunt ceràmic Castell d'Eivissa
- *Basílica des cap des Port de Fornells* (Menorca)
- S'Illot (Mallorca)

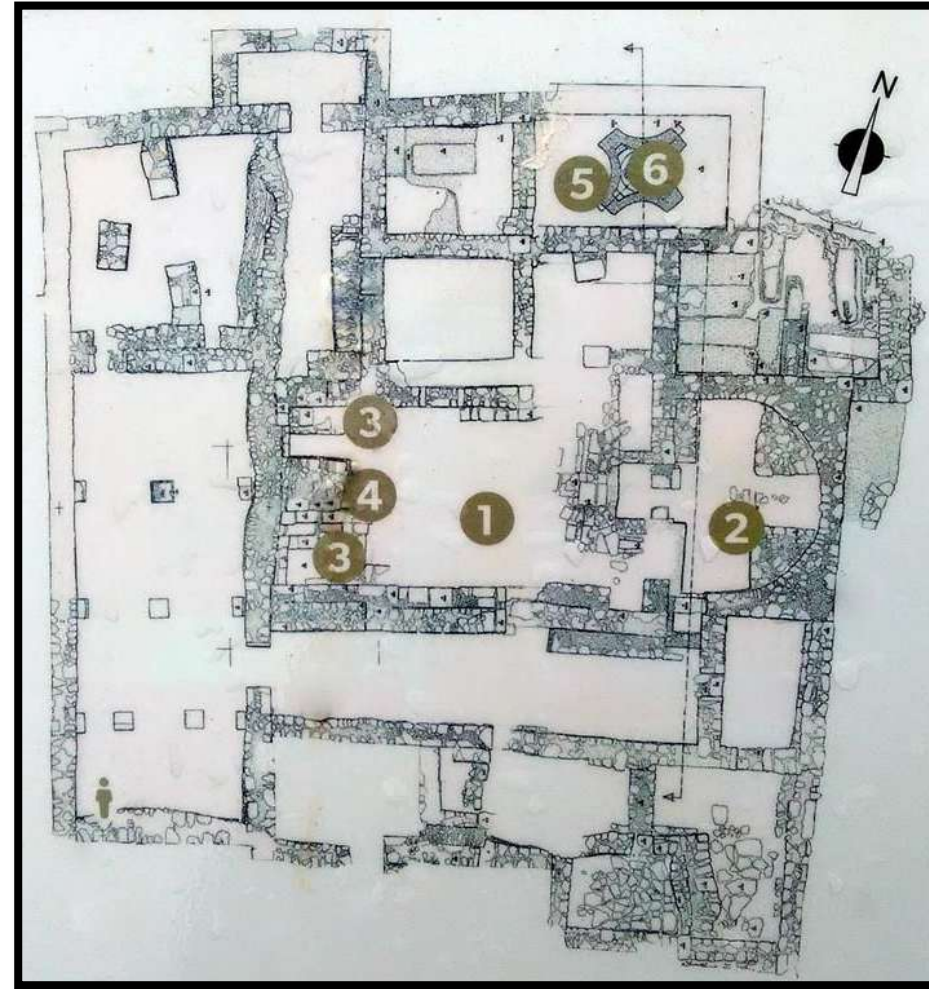
Basílica paleocristiana des Cap des Por

- **Basílica paleocristiana des Cap des Port (Mercadal, nord de Menorca)**
 - **Descobriment:** 1958
 - **Cronologia:** finals s. V dC / inicis s. VI d.C.
 - **Abandonament:** s. VII dC.
- **Descripció:**
 - **1) Basílica nau central orientada est**
 - Envoltada diverses estances
 - **2) Cripta forma de creu grega, sota l'absis**
 - **5) Baptisteri**
 - Extrem NE edifici
 - Espai pavimentada *opus signinum*
 - Piscina estrella de quatre puntes
 - **Cambres funeràries interior edifici**
 - **Decoració pintures murals**
 - **Grafits llengua grega i llatina**

Basílica paleocristiana des Cap des Por

- **Basílica paleocristiana des Cap des Port (Mercadal, nord de Menorca)**
 - **Descobrimet:** 1958
 - **Cronologia:** finals s. V dC / inicis s. VI d.C.
 - **Abandonament:** s. VII dC.
- **Descripció:**
 - **1) Basílica nau central orientada est**
 - Envoltada diverses estances
 - **2) Cripta forma de creu grega, sota l'absis**
 - **5) Baptisteri**
 - Extrem NE edifici
 - Espai pavimentada *opus signinum*
 - Piscina estrella de quatre puntes
 - **Cambres funeràries interior edifici**
 - **Decoració pintures murals**
 - **Grafits llengua grega i llatina**

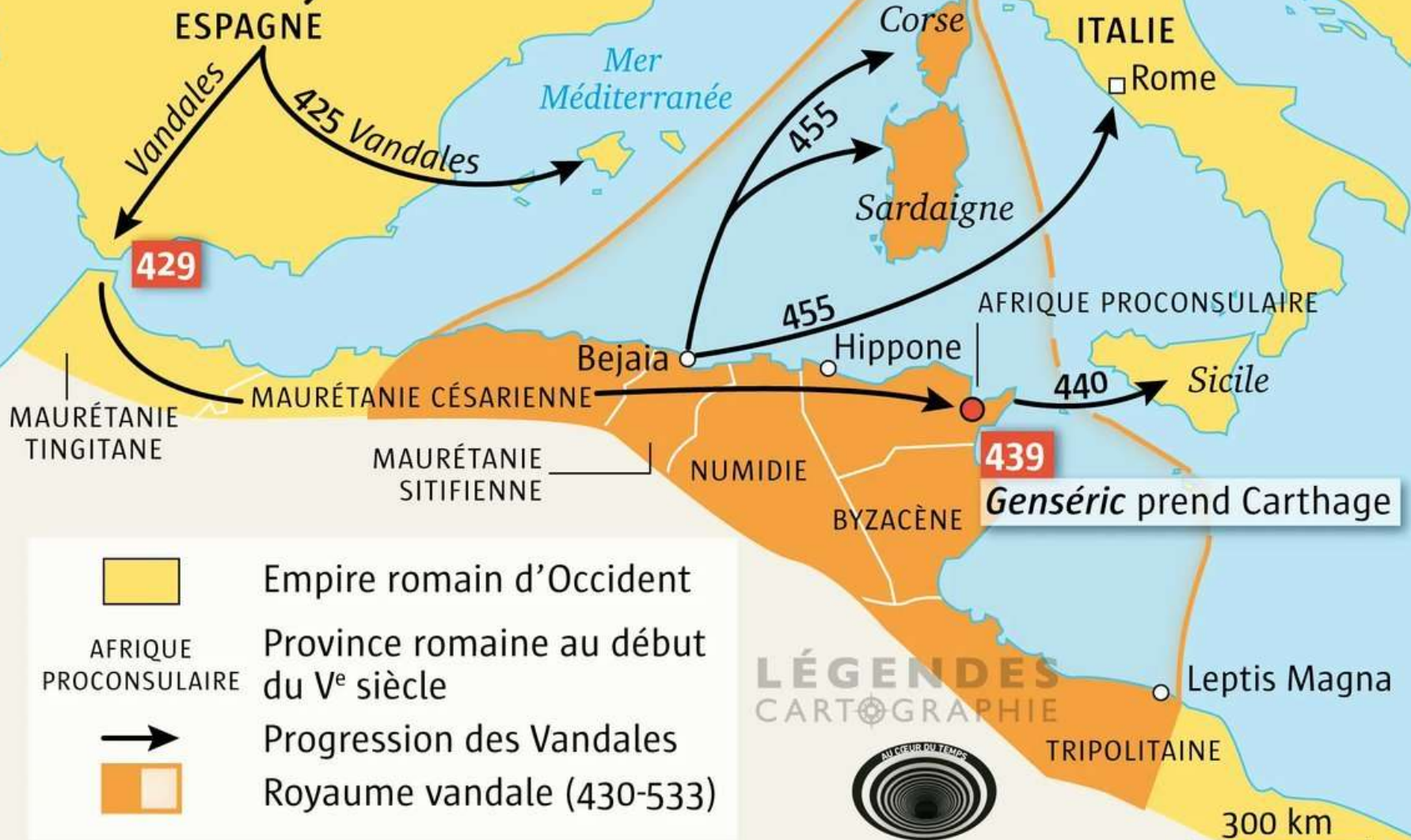

Basílica paleocristiana des Cap des Port

Piscina baptismal

Le royaume vandale

Economia vándala

Economia vàndala

- **Domini vàndal Àfrica**
 - *Continuació prosperitat romana*
 - No declivi econòmic
- **Regne vàndal ric**
 - Africà vàndala prospera ss V i VI d.C.
 - **Origen riquesa:** prosperitat províncies nord-africanes
- **Base riquesa regne vàndal**
 - Blat (base economia)
 - Vi
 - Oli
 - *Garum*, Salsa de peix

Trade in the Roman Empire, A.D. 200

Trade goods

Grain

Olive oil

Slaves

Wine

Metals

Textiles

Wild animals

Roman Empire, A.D. 200

Cura annonae romana

- s. I d.C., **Annona** (*Cura annonae*)
 - *Sistema logístic distribució gra a la ciutat de Roma*
 - Població
 - Soldats
 - Funcionaris estatals
 - Obligació preferent exportació de gra cap a Roma
 - Tributs provincials en gra
- **Àfrica romana**
 - Pagament part impostos gra i oli
 - Integració sistema econòmic imperial
 - *Desenvolupament comerç / comerciants africans*

Fresc catacumba de Roma (segles I-II dC) que representa un vaixell amb barrils i sacs

Economia vàndala

- ss. III – V, Expansió comercial nord-africana

- *Annona* (blat i oli)
- *Terra sigillata* (vaixella fina)
- Vi
- *Garum* (salsa de peix)

- s. V, Finalització sistema annonari

- Conquesta vàndala Àfrica
- *Alliberament producció i comercialització productes africans*
- Mercaders nord-africans continuen actius

Fresc catacumba de Roma (segles I-II dC) que representa un vaixell amb barrils i sacs

Sigillata africana

- **Terra sigillata africana**
 - Ceràmica fina
 - **Producció:** nord d'Àfrica
 - Àfrica Proconsular
 - Bizacena
 - Mauritània
 - **Cronologia:** ss. I – VII d.C.
 - **Característiques:** vernís ataronjat
- **Expansió exportació mediterrani occidental**
 - Exportació comercial privada
 - No com annona

Producció *sigillata* africana

Economia vàndala

- **Economia africana vàndala**
 - Base activitat comercial període vàndal
 - *Nivell producció agrària es manté*
- **Producció ceràmica africana**
 - *Producció activa període vàndal*
 - *Sigillatta africana* àmpliament comercialitzada al mediterrani
 - Gran exportació àmfores
 - Vi
 - *Garum*
 - oli...

Economia vàndala

- s. V, **Presència mercaders nord-africans comerç Mediterrània**
- **Troballa material africà**
 - Itàlia (descens)
 - Hispània
 - Sicília i Sardenya
 - Còrsega i Balears (en menor mesura)
 - Contanstinoble
 - *Augment de població (alimentació)*
 - *Continuïtat producció i comerç Àfrica vàndala al Mediterrani*

Producció artesanal

- **Producció artesanal ciutats nord-africanes**

- *Es manté estable*

- Metall
- Ceràmica
- Tèxtil
- *Garum*
- Tint

Propietat de la terra

- **Propietat de la terra**
 - Continuïtat model ocupació / productiu romà
 - No pateix transformacions importants
 - **Dominis imperials (emperador)**
 - **Viles romanes**
 - *Continuen sent base producció Àfrica vàndala*

Tauletes Albertini

- **Tauletes Albertini**

- **Descobriment:** 1928
- **Localització:** Sud Theveste, sud-est Tunísia)
- 45 tauletes (34 documents)
- **Datació:** 493 – 496
- **Material:** fusta cedre (tinta)
- **Mida:**
 - 10 - 26 cm llargada
 - 2 a 10 cm amplada

- **Contingut**

- **Esriptures compravenda parcel·les (majoria)**
 - Parcel·les oliveres
 - Parcel·les figueres o ametllers
- **Document comptabilitat**
- **Venda esclau 6 anys**
- **Traspàs premsa vi**
- **Inventari dot núvia**

Tauletes Albertini

- **Interpretació Tauletes Albertini**

- Reflecteixen activitat econòmica
Àfrica vàndala darrers anys segle V
- *Continuïtat món romà*
- Cultiu olives, fruits secs, fruita...
- Activitat regida per la **Lex manciàna**
(s. I d.C.)
- Pagaven els seus drets amb
monedes
- Utilització títols romans
 - *Magister*
 - *flamen perpetu* (culte imperial)
 - *presbyter* (sacerdot)
- Absència noms germànics

Tauletes Albertini

- **Document dot *Geminia Ianuarilla***
 - Suma de plata
 - Vestit de dalmàtica africana (túnica mànigues llargues) 2.000 fol·lis (bronze)
 - Vel o mafors (400 fol·lis)
 - *Colussa*, peça de roba? (200 fol·lis)
 - 50 collars, braçalets i anells
 - Cent pells de toro
 - Petxines
 - Arracades
 - Sabatilles...
 - *Segurament germana o filla del terratinent de la zona*

Fiscalitat vàndala

- **Despeses Imperi romà**
 - **Despesa pública mínima**
(comparació estats moderns)
 - **Despesa militar** (50% despesa Estat romà)
- **Despeses regne vàndal**
 - **Domina territoris rics**
 - *Fracció despeses romanes*
 - **Reducció despesa militar**
 - Exèrcit vàndal base agrària
 - Concessió de *terres (sortes vandalorum)*
 - Botí conquestes i incursions
 - **Despesa administració vàndala**
 - Herència romana reduïda

Sistema tributari vàndal

- **Sistema tributari vàndal**
- ***Res privata***
 - *Terres pròpies família reial asdinga*
 - **Possessions / dominis diversos**
 - Terres agrícoles Àfrica proconsular i Bizacena
 - Mines i boscos
 - “Ingressos” política exterior

Sistema tributari vàndal

- **Fiscus**, riquesa estatal (impostos)
 - **Impostos sobre la terra** (principalment)
 - Finques no repartides entre els vàndals (la gran majoria)
 - *Sistema força desconegut*
 - Terres distribuïdes vàndals exemptes tributació
 - **Impostos activitat industrial**
 - Ceràmica
 - Metal·lúrgia
 - Tint
 - Processament del peix (segurament)

Sistema tributari vàndal

- **Impostos illes mediterrànies (anuals)**
 - Sicília i Sardenya (referències)
 - Còrsega i Illes Balears (no hi ha evidències)
- **Multes i impostos extraordinaris**
 - Multes religioses (població catòlica)
- *Distinció Res privata i Fiscus desapareixerà amb el pas del temps*

Monedes i política monetària vàndala

- **Monedes Àfrica vàndala**
 - Emissions anònimes i sense data
 - Emulen monedes imperials existents
 - Ús perdura dècades i segles
- **Economia vàndala connectada comerç exterior**
 - **Monedes vàndales fora Àfrica**
 - Itàlia
 - Sicília i Sardenya
 - Sud-est Hispània
 - Gàl·lia meridional
 - Gran nombre monedes estrangeres trobades dins d'Àfrica

Monedes i política monetària vàndala

- **Inicis domini vàndal**
 - *Monedes en ús d'origen imperial romà*
- **Solidus or**
 - Moneda compte estàndard grans valors
 - *Vàndals no encunyen monedes or*

Solidus or Honori

Monedes i política monetària vàndala

- **Monedes plata vàndales**
 - Encunyació quotidiana alt valor
 - Regnat Genseric
 - *Imitació monedes plata imperials*
 - Anvers: emperador occidental
 - Revers: VRBS ROMA
- **Monedes plata posteriors**
 - Huneric / Guntamund
 - *Revers personificació Cartago*

Moneda plata Genseric

Anvers: Bust Honori / DN HONORIVS P F AVG

Revers: VRBS ROMA / Roma asseguda

Monedes i política monetària vàndala

- **Regnat Guntamund**
 - Moneda de plata
 - Imatge rei Guntamund
 - Llegenda DN Rex Gunthamund (Nostre Senyor, Rei Guntamund)
 - *Encunyacions continuades pels seus successors*
 - Amb els seus propis noms

Monedes i política monetària vàndala

- **Monedes de bronze (i coure) vàndales**
 - *Imitació monedes bronze imperials romanes*
- **Moneda bronze més comuna**
 - **Guntamund**
 - **Anvers:** personificació Cartago dempeus, amb espiga gra a les mans
 - **Revers:** Llegenda Felix Cartago

Moneda coure vàndala

Anvers: Guerrer dret, de cara, sostenint una llança

Anvers: Cap de cavall

a. An African imitation of a Honorian silver issue, probably dating to the reign of Geiseric (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gaiseric 6 [AR])

b. A bronze issue of 42 *nummi*, with a horse's head image on the reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gaiseric 10 [AE])

c. A bronze issue of 42 *nummi* with NXLI and wreath on reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Huneric 3 [AE])

a. An African imitation of a Honorian silver issue, probably dating to the reign of Geiseric (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gaiseric 6 [AR])

b. A bronze issue of 42 *nummi*, with a horse's head image on the reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gaiseric 10 [AE])

c. A bronze issue of 42 *nummi* with NXLI and wreath on reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Huneric 3 [AE])

d. A bronze issue of 42 *nummi* with NXLI and wreath on reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Huneric 8 [AE])

e. A bronze issue of 4 *nummi* with a bust on the obverse and the value on the reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Huneric 18 [AE])

f. A silver issue of 100 *denarii*, dating from the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gunthamund 2 [AR])

g. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gunthamund 3 [AR])

d. A bronze issue of 42 *nummi* with NXLI and wreath on reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Huneric 8 [AE])

e. A bronze issue of 4 *nummi* with a bust on the obverse and the value on the reverse, probably dating to the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Huneric 18 [AE])

f. A silver issue of 100 *denarii*, dating from the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gunthamund 2 [AR])

g. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Gunthamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gunthamund 3 [AR])

h. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Thrasamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Trasamund 10 [AR])

i. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Thrasamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Trasamund 11)

j. A silver issue of 50 *denarii*, with a personification of Carthage on the reverse, dating from the reign of Hilderic (BM Cat. Wroth I [Vandals] Hilderic 4 [AR])

k. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Gelimer (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gelimer 1 [AR])

h. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Thrasamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Trasamund 10 [AR])

i. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Thrasamund (BM Cat. Wroth I [Vandals] Trasamund 11)

j. A silver issue of 50 *denarii*, with a personification of Carthage on the reverse, dating from the reign of Hilderic (BM Cat. Wroth I [Vandals] Hilderic 4 [AR])

k. A silver issue of 50 *denarii*, dating from the reign of Gelimer (BM Cat. Wroth I [Vandals] Gelimer 1 [AR])

Religió vàndala

Arrianisme

- **Arrianisme**
 - *Doctrina cristològica cristiana*
 - Relació Déu Pare, Jesús Fill i Esperit Sant (Trinitat)
- **Doctrina arriana**
 - Arri, sacerdot alexandrí (250-336)
 - Església oriental
 - Jesús creat per Déu Pare
 - Déu Pare, Ingènit (sempre existent)
 - *Diferent i superior a Jesús (engendrat)*
 - Esperit Sant, creat pel Fill sota els auspicis del Pare
 - Subordinat a tots dos

Arrianisme

- **Doctrina arriana**
 - Divisió Església cristiana
 - Debilitava divinitat Jesucrist
- **325, Concili de Nicea**
 - Defineix Credo nicè
 - Relació Pare i Fill consubstancial (*Homoousios*)
 - *De la mateixa substància*
 - Déu existeix com a 3 persones
 - Pare, Fill i Esperit Sant
 - *Com un únic Ésser*
 - Arrianisme prohibit
 - Arri i bisbes arrians exiliats

Arrianisme vàndal

- 381, **Concili de Constantinoble**
 - *Prohibició definitiva arrianisme*
 - Credo Nicea confirmat com a ortodox
- **Arrianisme forta presència exèrcit romà**
 - Missions arrianes Danubi
 - Contacte pobles germànics amb l'exèrcit romà
 - *Conversió pobles germànics cristianisme arrià*
- **Data conversió vàndals arrianisme?**
 - *Contacte visigots arrians Gàl·lia o Hispània??*
 - Arrianisme paper integrador / diferenciador vàndals

Persecucions religioses vàndales

- **Conquesta vàndala Àfrica**

- *“Sense abstenir-se de saquejar les esglésies, que van ser privades tant dels seus vasos sagrats com de l'administració dels sacerdots, ni dels llocs del culte diví, va ordenar immediatament que fossin les seves pròpies residències. Ferotge amb tot grup de persones captives, però especialment hostil amb els nobles i religiosos, no semblava atacar tant els homes com atacava Déu”.*

Pròsper d'Aquitània

- *“Les esglésies van romandre buides i per a aquells que buscaven els sagraments divins, es va fer difícil trobar algú que els administrés. El clergat es va veure reduït a amagar-se en coves i altres llocs remots, o bé va ser despullat dels seus béns i reduït a demanar almoïna”*
- **Possidi, bisbe africà Calama (Numidia)**

Persecucions religioses vàndales

- **Persecucions religioses vàndales**
 - Població catòlica
 - Tancament / Apropiació esglésies catòliques
 - Exili / expulsió / bisbes catòlics
- **Objectiu atac religió nicena**
 - Religió
 - Econòmic (propietats religioses)
 - Església africana molt rica
 - Terres / propietats catòliques
 - Passen a propietat reial
 - Distribuïdes població vàndala

Persecucions religioses vàndales

- **Persecucions Huneric (477–484)**
 - *Darrers anys govern Huneric*
 - Augment intensitat persecucions nicens
 - *Instigades clergat arrià*
- **Població catòlica**
 - Debats públics bisbes arrians i catòlics
 - Tancament esglésies catòliques
 - Confiscació propietats
 - Turment
 - Treballs forçats
 - Execució per espasa i foc
 - Prohibició practicar litúrgia / sacraments / ordenacions
 - Exili bisbes i clergues (gairebé 5.000)
 - Crema llibres religiosos catòlics

Persecucions religioses vàndales

- **Afectació persecucions arrianes**
 - Intensa a Cartago (capital vàndala) i província Africà proconsular
 - Províncies Bizacena i Numídia
 - *Intensitat persecució menors*
 - *Menys presència vàndala*

Persecucions religioses vàndales

- **Persecucions continuen reis vàndals posteriors**
- **Regnat Hilderic (523–530)**
 - Descens persecució catòlica
 - Permet retorn bisbes exiliats
 - Els concedeix llibertat de culte
 - Els restitueix gran part propietats
 - Permet nomenament bisbes catòlics
 - Reunió de concilis catòlics

Fi regne vándal

Restauratio Imperii

- **Dinastia Justiniana (Imperi bizantí)**

- *Porta Imperi d'Orient a un dels moments d'apogeu polític*

- **Justí I** (518 – 527)

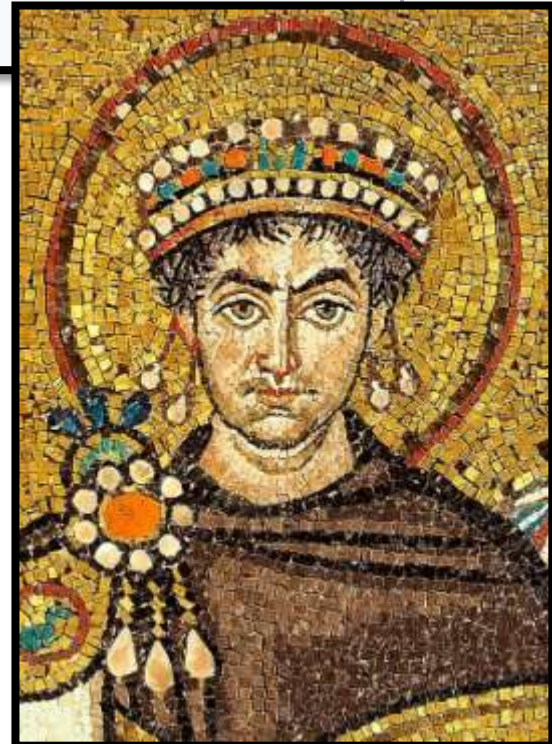
- *Comandant de la guàrdia de palau*
 - Inici de la dinastia **Justiniana**

- Justí succeït per **Justinià** (527 – 565)

- **Justinià**

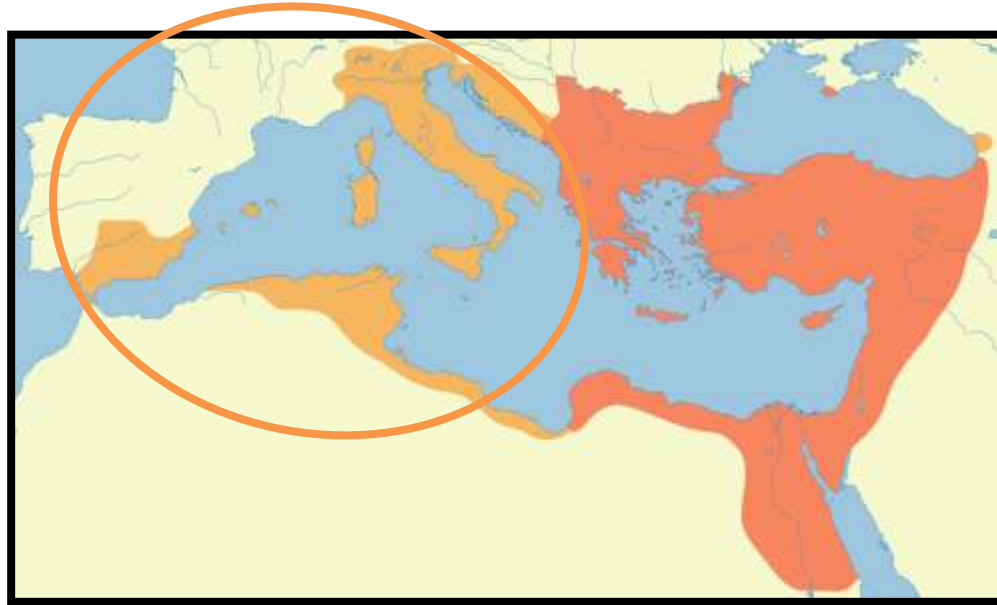
- **Restauratio Imperii**
 - Període grans **victòries militars**

Justí I	518-527
Justinià I	527-565
Justí II	565-578
Tiberi II	578-582
Maurici	582-602

Política exterior Justiniana

- **Restauratio Imperii**
 - *Programa militar portat a terme per Justiniana amb l'objectiu de recuperar els territoris que havien format part de l'antic Imperi romà d'Occident*
- **En poder dels pobles germànics**
 - Nord d'Àfrica
 - Itàlia
 - Illes del Mediterrani occidental
 - Part de la península ibèrica

Política exterior Justiniana

- **Diversos fronts política exterior Justiniana**
 - *Vàndals*
 - Ostrogots
 - Visigots
- Perses / fronteres orientals / rutes comercials
- Eslaus / invasions i atacs frontera Danubi

Conquesta Àfrica vàndala (533-534)

- **Hilderic**, Rei vàndal 523 – 530
 - Fill Huneric i Eudòcia
 - *Política pro-romana*
- 530, es deposat pel seu cosí **Gelimer**
 - *Pretext per la campanya militar bizantina*

Conquesta Àfrica vàndala (533-534)

- 533, Campanya militar dirigida per **Belisari**
 - *Victòries bizantines*
 - 533, Batalla d'Ad Decimum
 - 533, Batalla de Tricamarum
 - Sotmetiment vàndals
- 533, **Creació província bizantina d'Àfrica** (Exarcats d'Àfrica)
- 534, **Conquesta bizantina de les Balears**

